

Entrevista a Abel Folk, actor

El guapo de la pel·lícula

Havanera i *Monturiol* l'han convertit en una cara de moda a les cartelleres de cinema de Barcelona. Però el seu pes interpretatiu es va començar a forjar als escenaris d'Horta, després d'haver jugat a fer teatre durant el batxillerat. Adrià Gual, Núria Espert i J.M. Flotats han anat teixint la seva carrera.

Malgrat la rebuda amable amb dos petons, quan es posa seriós, Abel Folk fa cara de dolent, de molt dolent. Li agrada que li diguin camaleònic, perquè, de fet, aquesta és l'essència de l'actor. Rigorós a l'hora de planificar-se la feina i la carrera, s'enfada quan recorda algun periodista que ha escrit que és inexpert. Va començar ara fa uns disset o divuit anys a actuar i se sorprèn quan, a resultes de les seves últimes pel·lícules, algun polític el truca a casa per dir-li que aquest país, finalment, té un actor de cinema. S'ho pren amb calma. "Cada dos o tres anys, em redescobreixen".

—*De la seva presència a Havanera i Monturiol n'ha dit que per primera vegada assumia la feina que havia fet en cinema. ¿Per què?*

—Fins ara havia participat en produccions cinematogràfiques en les quals no m'havia sentit gaire compromès i, a més, els productes resultants no em semblaven extraordinàriament defensables. Per això jo mai no havia participat en les promocions de les pel·lícules en què havia estat, perquè em costa força dir mentides. Amb *Havanera* la coincidència amb els criteris del productor executiu de la pel·lícula m'hi va fer implicar. El que el productor tenia al cap com a proposta de producte cinematogràfic català em va semblar molt interessant. A *Monturiol*, el personatge em va agradar molt. Totes dues són defensables. I molt.

—*S'han estrenat gairebé alhora.*

—Això no sé si és bo o dolent. Jo crec que és bo perquè el públic té l'oportunitat de veure't en dos treballs complexos i molt diferents.

—*Un dels representants de la Columbia que va participar en Havanera va dir de vostè que a Amèrica ja seria a Hollywood fent papers de galant. ¿Aquí també és important ser guapo per a fer cinema?*

—No ho sé, suposo que el que és impor-

tant és tenir una mínima capacitat de seducció. El cinema és imatge i, si tens una imatge capaç de seduir, te'n surts. No es tracta tant de seduir en l'aspecte eròtic com que puguis seduir qualsevol tipus de persona, cridar-li l'atenció i mantenir-la. Això és imprescindible per a qualsevol actor més o menys guapo. Robert de Niro no és especialment guapo, però en canvi és una bèstia, té una capacitat de seducció immensa. Robert Redford és guapo i a més sedueix, però hi ha actors com el Vincent Pérez d'*Indo-xina* que és molt guapo, però que acaba sent poc interessant.

—*Així doncs, el comentari del representant de la Columbia resulta poc transcendent...*

—La gent diu coses d'aquestes, i està molt bé que ho diguin, però no se n'ha de fer gaire cas. Home, que em doni l'adreça i ja hi aniré (*riu*)... Jo vaig ser a Los Angeles l'any passat rodant una d'aquestes pel·lícules de poc pressupost (allà en diuen *two point seven*, és a dir, d'un pressupost de dos milions set-cents mil dòlars) i no és res de l'altre món. Tenen una gran indústria i tot funciona amb una professionalitat tremenda, però no crec que Hollywood sigui l'objectiu final ni la meta de cap actor.

—*Les cartelleres de pel·lícules catalanes cada cop són més plenes de noms d'actors i actrius que s'han fet un nom als escenaris. ¿Creu que seria exagerat dir que contribueix a bastir el star system català?*

—Crec que això respon al fet que, finalment, la gent que fa pel·lícules s'ha adonat de la importància que tenen els actors. El que em sembla és que aquí s'havia oblidat que el cinema és un art col·lectiu. Els bons productes són els que saben aprofitar al màxim els talents que intervenen en una pel·lícula. Els actors serien una base essencial per a augmentar la qualitat del film. En els darrers rodatges que es fan a Barcelona observo que el treball col·lectiu, la col·laboració entre direcció, actors,

equip tècnic, etc., és importantíssima. És veritat que cada cop més, els protagonistes són actors de teatre reconeguts, però és que realment és del teatre que han de venir els actors, ¿no?

—*Però que ara es compta amb vosaltres és una novetat relativa.*

—Jo crec que s'ha perdut la por, s'ha superat la creença que els actors de teatre érem excessius en les nostres interpretacions i que això feia lleig al cinema. Aquest convenciment existia, encara que jo crec que és fals; els actors han de saber utilitzar el mitjà en què treballen, sigui un escenari o el cinema, de la manera que aquest ho demani. Ara com ara, es demostra que els actors d'aquí estem preparats per a fer cinema, per a sostenir personatges importants. Però som al començament, només.

—*Aquí encara no passa que la gent vagi al cinema a veure la pel·lícula de tal actor o actriu...*

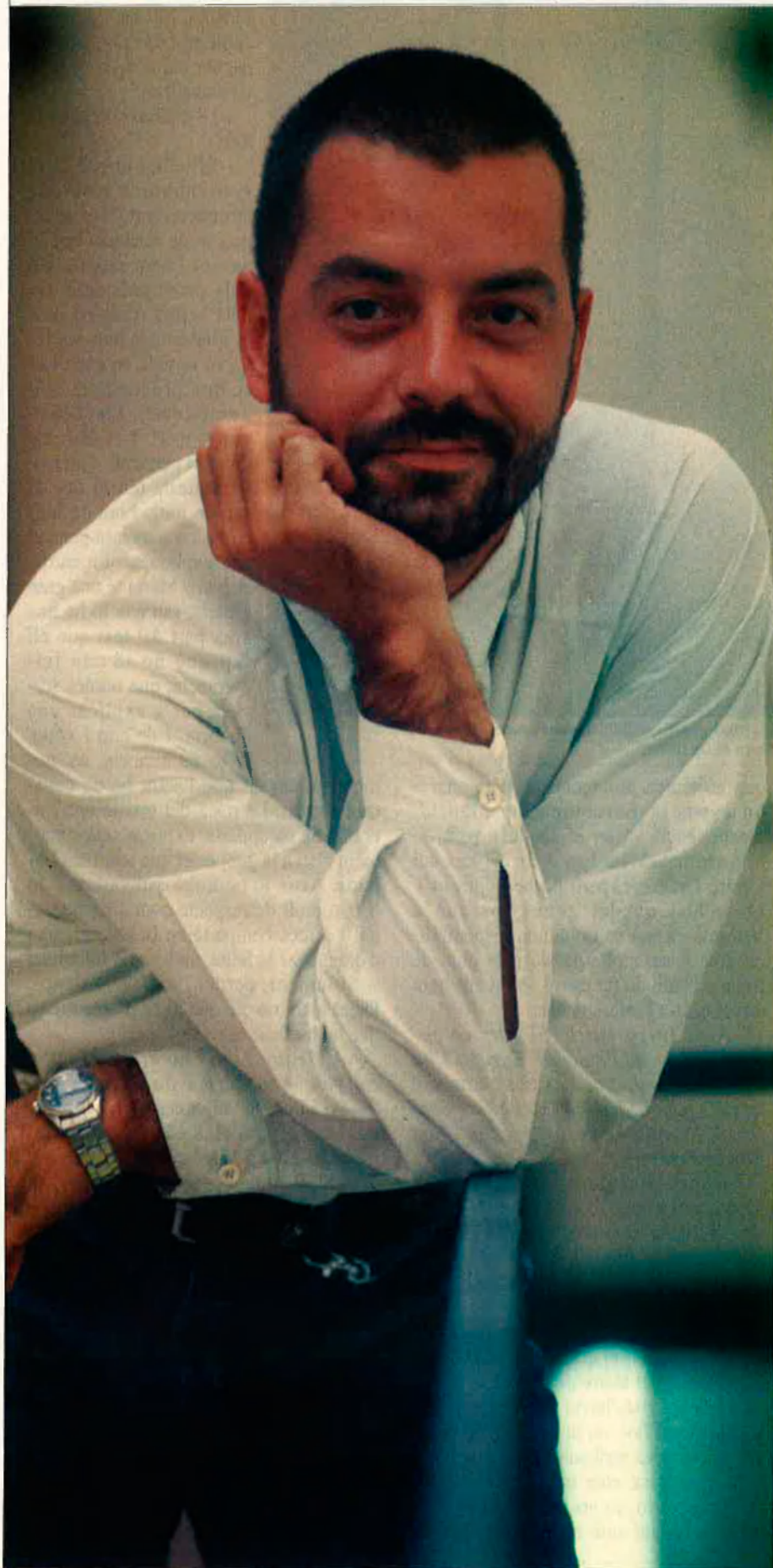
—No, ni al nostre cinema ni al cinema espanyol. La gent no es mou per anar a veure l'Imanol Arias ni la Victoria Abril. Això passa també per una mala coordinació entre les branques de la nostra indústria cinematogràfica. Hi ha una cosa que em posa de força mal humor i és que la premsa catalana i l'espanyola només es dediquen a crear màgia i expectació davant l'estrena d'una pel·lícula americana i en canvi no ho fan amb una d'aquí. Només hi ha una excepció i és dins el cinema espanyol: tota la premsa espanyola és unànime respecte Almodóvar.

—*¿Hi faria una pel·lícula, amb Almodóvar?*

—Si m'agradés la pel·lícula, el personatge i ens poséssim d'acord econòmicament, segurament que sí.

—*¿Però hi tindria alguna reserva?*

—A mi m'agraden les pel·lícules de l'Almodóvar, però tampoc no crec que sigui tan extraordinàries. Em sembla que utilitza uns recursos que el cinema ha fet

servir sempre; l'únic és que els ha modernitzats i que ha rentat la cara del típic cinema espanyol de tota la vida. D'aquí a perdre els papers per a fer una pel·lícula amb ell... "Yo no quiero ser una chica Almodóvar".

—Amb Almodóvar s'hi hauria d'entendre pel que fa al sou, però en canvi està d'acord a oferir els seus serveis a la gent que fa el seu primer curt-metratge.

—Això ho dius per un que vam fer amb l'Imanol Arias.

—Sí. I respecte a això, vostè va dir que la gent que començava es mereixia que actors amb nom s'oferissin a treballar-hi.

—No tant pel nom que puguem tenir l'Imanol o jo, sinó pel fet que ara mateix, qualsevol dels 25 o 30 actors que funcionem professionalment a Barcelona, és important que estiguem disposats a ajudar un senyor que fa el seu primer curt i donar-li un cop de mà, explicant-li què sabem de l'ofici i col·laborant a posar en solfa les seves idees.

—¿No roda cap pel·lícula ara mateix?

—No. Tot el que tinc ara entre mans és televisió, *Arnau, els dies secrets* i una sèrie que co-produeix TVE amb la televisió britànica i que veurem aviat aquí. Es titularà *Delantero* i explica la vida de Gary Lineker.

—¿Vostè hi fa de futbolista?

—No, jo hi faig de dissenyador català, no podia ser altra cosa.

—¿I quan s'acabi això?

—Mira, els últims dos o tres anys he anat a un ritme més intens d'allò a què estava acostumat. He tingut una sort immensa, perquè no tothom pot dir que durant l'any 92 ha estat 130 dies fent rodatge. És un luxe. Però tot això em traspasa.

—¿Per què?

—Per què he tingut poc temps per a reflexionar. Voldria mirar endavant amb calma.

—Per calmar-se ¿tornarà als escenaris?

—Potser sí, a principi de la temporada que ve.

—De fet, fa dos anys que no fa teatre, tot i que aquests van ser els seus inicis, a la *Companyia d'Estudis Teatral d'Horta*.

—Sí. A aquí vaig fer cap després de començar a fer teatre amateur al centre on feia el batxillerat. Allí, com que els estudis ens avorrien molt, vam decidir de començar a fer teatre per distreure'ns. Després, a mi, em va agafar el cuquet i vaig anar a l'Institut de Teatre. Als Estudis Teatral d'Horta, hi vaig anar a parar quan des de l'Institut el Pep Montanyès i en Guillem-Jordi Graells van decidir de muntar un musical i, per tirar-lo endavant, van

fer una enganxada general a l'Institut i en van agafar uns quants.

—*El muntatge era Home amb Blues.*

—Sí. Va ser el meu primer treball gairebé professional. Era l'any 1977.

—*¿En aquesta època va ser quan va participar en el programa infantil Terra d'Escudella, al circuit català de TVE?*

—Sí, recordo que era l'any 78, el mateix any en què vaig fer la *Fedra* amb la Núria Espert.

—*La Fedra amb la Núria Espert, Antígona amb el Teatre d'Horta, Bent amb Iago Pericot i Allò que tal vegada s'esdevingué són els espectacles en què participa, uns muntatges que han marcat època en la recent història del teatre català. ¿Sempre ha estat al lloc adequat i al moment adequat?*

—Van ser coincidències i també que vaig enganxar

un moment en què hi havia crisi d'actors i crisi de tot. Es reinventava el teatre a Barcelona. A partir del Grec 76 es van anar generant grups de teatre nous. Recordo que aleshores tot anava descontrolat; era un caos, però era molt divertit. Jo vaig fer cap a aquests muntatges una mica perquè m'ho vaig trobar i ho vaig saber enganxar. Jo era un actor jove i amb unes condicions mínimes. A més, sempre vaig dir i he dit que no a un seguit de projectes que no tenia ganes de fer.

—*¿Quins?*

—He dit que no a presentar programes de televisió, a fer publicitat, a fer teatre comercial del de tota la vida... He intentat d'evitar el producte eminentment comercial.

—*Amb l'obra Flor de otoño va treballar amb José María Rodríguez Méndez i els teatres de la Diputació de València. ¿Ha tornat mai a València a fer teatre?*

—Just abans que a València es fes el Centre Dramàtic existia una mena de teatre públic que funcionava a la sala del Principal, un dels teatres més macos d'aquest país, que dirigia Díaz Zamora. *Flor de otoño* volia ser una carta de presentació d'un nou tipus de teatre a València. En anar-lo a muntar es van trobar que tenien molts actors de repartiment, però

“A València encara es troba una disponibilitat grandiosa, molta passió i un punt de follia a l'hora de fer teatre.”

C. PUÉRTOLAS

que no tenien protagonistes. Van anar a buscar-ne a Barcelona i a Madrid. L'experiència va ser esplèndida, però no hi he tornat. M'ho han demanat des del Centre Dramàtic, però no he pogut mai. Me n'han quedat ganes, perquè a València encara es troba una disponibilitat grandiosa, molta passió i un punt de follia a l'hora de fer teatre. Aquí ens hem tornat massa professionals.

—*Amb Josep Maria Flotats va començar fent de l'amic de Cyrano i ha arribat a l'Andrei de Les tres germanes, un dels papers dels quals està més content. ¿En què es basa l'èxit del duet Flotats-Folk?*

—Jo em considero amic del Josep Maria, força amic. I això facilita les coses. Treballar amb gent que t'és grata és indispensable. No cal ser amics íntims, però sí que hi hagi una certa facilitat de relació. Flotats, a més, és un senyor que torna a aquest país quan aquí es començava a intuir el que podia ser això del gran teatre, del teatre de mètode... Ell en sabia, de tot això, havia après aquest ofici a França, un lloc on hi ha molt de rigor. Per mi, la seva arribada va ser una bufetada molt forta, com un revulsiu. Abans de conèixer-lo, jo no havia vist mai un actor treballant amb els sistemes que ell

treballa. I el que jo destacaria més seria la seva capacitat cultural, la capacitat d'analitzar.

—*¿I a l'hora de treballar?*

—El millor que té és la gran humilitat amb què afronta un text, la gran capacitat de renúncia que té davant l'obra escrita. Un dels principals defectes dels actors d'aquest país és que sembla que ens juguem la vida en cada frase que pronunciem dalt d'un escenari. I ho defensem a mort. I és clar, estem tan pendents d'aguantar aquesta tensió que al cap de mitja hora de funció ja no interessa gens el que expliquem. En canvi, el Josep Maria té una gran astúcia, sap que hi ha una gran part del text que ell sap que no té cap importància, que només serveix per a explicar una història. I de cop i volta, hi ha un moment, un mo-

ment important que l'actor ha de construir i crear. La resta del text té una importància secundària: explicar aquest moment clau a la gent és el que realment importa. Això, jo ho trobo extraordinari. Jo li tinc molt de respecte com a professional i a més comparteixo la seva manera d'organitzar la feina, amb rigor, treballant seriosament, perdent molt poc temps. Dient això, no dic que hi hagi altres llocs que no ho facin.

—*Al Teatre Lliure no hi ha treballat mai perquè no s'ha donat el cas?*

—Al Lliure hi vaig assajar un paper per a Eduard II, una obra en la qual curiosament el Josep Maria va fer-hi de rei Eduard. Però no el vaig arribar a fer perquè el Lluís Pasqual em va oferir aquell paper amb la condició que també havia de fer el d'Hipòlit a la *Fedra* de la Núria Espert. Vaig acabar fent la *Fedra*.

—*Alguna vegada ha dit que treballar amb Flotats era com jugar a futbol de primera divisió. I ha afegit que Flotats representaria en teatre allò que Stòitxkov representa en el futbol d'aquest país. ¿Vostè quin jugador seria?*

—Jo sé quin jugador m'agradaria ser.

—*¿Quin?*

—Josep Guardiola.

Xènia Bussé